

eifblad in een notendop: het LEIFplan

Het LEIFplan beschrijft in een notendop hoe je - bewust of niet meer bewust - met je eigen levenseinde kan omgaan. Voor meer uitleg wordt verwezen naar het LEIFblad. Er bestaan 2 belangrijke situaties.

Situatie 1: 'Ik ben bij mijn volle verstand en wil nú mee beslissen'

1. Wat met behandelingen en onderzoeken?

Iedereen mag behandelingen, onderzoeken e.d. weigeren - zelfs indien deze levensreddend zijn - en artsen moeten dit respecteren. Dit kan gewoon mondeling meegedeeld worden, maar je arts kan wel vragen dat je die weigering schriftelijk bevestigt. (LEIFblad p. 25).

2. Wat met palliatieve zorg: psychosociale opvang en spirituele begeleiding?

Iedereen heeft hier recht op. Palliatieve zorg wil noch het leven verlengen noch verkorten maar wil wel voor goede levenskwaliteit zorgen. Soms is de situatie zo ondraaglijk en onbehandelbaar dat sommigen vragen om 'in slaap' gedaan te worden tot aan het overlijden. Dit heet palliatieve sedatie en behoort ook tot palliatieve zorg. Anderen kiezen eerder voor euthanasie (LEIFblad p. 32).

3. Wat met het aanduiden van een vertrouwenspersoon?

Je bent goed bij je verstand maar niet voldoende mondig of je voelt je wat onzeker. Je kan je laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. Deze kan je o.a. vergezellen tijdens de consultatie bij de arts of kan je medisch dossier inkijken. De vertrouwenspersoon kan schriftelijk aangeduid worden (LEIFblad p. 27).

4. Wat met euthanasie: je wilt nú een zelfgekozen levenseinde?

Bij euthanasie beëindigt de arts het leven van de patiënt nadat de patiënt (en niemand anders) daar zélf uitdrukkelijk om gevraagd heeft. De patiënt moet aan bepaalde voorwaarden voldoen (LEIFblad p. 32).

- Sommigen vragen om euthanasie tijdens de behandeling met palliatieve zorg omdat het lijden door de ongeneeslijke aandoening ondraaglijk is geworden.
- Anderen kiezen rechtstreeks voor euthanasie zonder bijkomende palliatieve omkadering: bv. iemand die sinds jaren verlamd is.

Schriftelijk verzoek: het verzoek om euthanasie moet schriftelijk bevestigd worden, zelfs als je het zelf niet kan schrijven. Dit mag op een klein velletje papier en moet minstens bevatten (zie ook LEIFblad p. A en 32):

Ik, (voornaam en naam), wil euthanasie

datum van het verzoek handtekening

Verwar dit schriftelijk verzoek niet met een voorafgaande wilsverklaring euthanasie (zie verder 2.4 en ook LEIFblad p. 36).

Situatie 2: ‘Wat kan ik nú doen voor wanneer ik later niet meer zelf kan beslissen?’

1. Wat met behandelingen en onderzoeken als je niet meer aanspreekbaar bent?

Je kan vooraf bepalen welke behandelingen, onderzoeken, e.d. je later niet meer wil indien je onherroepelijk wilsonbekwaam bent geworden (bv. door verwardheid, dementie, coma, ...). Je kan dit schriftelijk opstellen in een voorafgaande ‘negatieve’ wilsverklaring (‘negatief’ staat voor ‘weigeren’) vroeger soms ‘levenstestament’ genoemd (LEIFblad p. 25).

2. Wat met palliatieve zorg bij wilsonbekwaamheid?

Iedereen heeft recht op palliatieve zorg, ook wanneer je niet meer aanspreekbaar bent. Het is de plicht van artsen en zorgverleners om in alle omstandigheden aan goede pijnbestrijding te doen, andere ongemakken te behandelen, psychosociaal en spiritueel je en jouw familie te ondersteunen. Dit moet dus niet voorafgaand in een document opgeschreven worden.

3. Wat met het aanduiden van een vertegenwoordiger?

Naar analogie met een vertrouwenspersoon – die je bijstaat wanneer je nog zélf bij volle verstand bent (zie 1.3) – kan je ook schriftelijk een vertegenwoordiger aanduiden die je helpt wanneer je niet meer zelf kan communiceren. Je kan dit zelfs doen zonder dat je voorafgaande wilsverklaringen hebt opgesteld (LEIFblad p. 27). Het apart aanduiden van een vertegenwoordiger heeft echter minder zin wanneer je een voorafgaande negatieve wilsverklaring of een voorafgaande wilsverklaring euthanasie hebt opgesteld: in deze wilsverklaringen kan je deze ook aanduiden.

4. Wat met euthanasie wanneer je in coma bent?

Je leest het goed: je kan via een voorafgaande wilsverklaring euthanasie later euthanasie verkrijgen enkel wanneer je in coma ligt (en dus niet bij dementie of andere vormen van wilsonbekwaamheid). Een voorafgaande wilsverklaring euthanasie moet bovendien aan striktere voorwaarden (LEIFblad p. 36) voldoen dan de negatieve wilsverklaring (zie vergelijkende tabel)

Vergelijkende tabel

voorafgaande 'negatieve' wilsverklaring ('levenstestament')

voorafgaande wilsverklaring euthanasie

verworven wilsonbekwaamheid

(bv. dementie, verwardheid, coma, ...)

geen getuigen nodig

onbeperkt geldig

geen advies van 2de arts

geen medisch getuigschrift nodig indien

fysiek niet in staat om zelf de wilsverklaring

op te stellen en te ondertekenen

coma

2 getuigen moeten mee tekenen*

5 jaar geldig

verplicht advies van 2de arts (bv. LEIFarts)

medisch getuigschrift indien fysiek niet in

staat om zelf de wilsverklaring op te

stellen en te ondertekenen

je kan een vertegenwoordiger aanduiden

wettelijk afdwingbaar

niet registreerbaar op de gemeente

je kan een vertrouwenspersoon aanduiden

de arts kan de euthanasie weigeren

registreerbaar op de gemeente

** 1 mag geen materieel belang hebben bij je overlijden (bv. erfgenaam)*

5. Samengevat: voorafgaande zorgplanning

Mensen willen vaak 'met hun papieren in orde zijn' voor wanneer ze niet meer aanspreekbaar zijn. Dit wordt ook 'voorafgaande zorgplanning' genoemd. Hiervoor kan je één of meerdere voorafgaande wilsverklaringen opstellen.

Er bestaan 5 wettelijke documenten betreffende het levenseinde:

1. Voorafgaande negatieve wilsverklaring
2. Voorafgaande wilsverklaring euthanasie
3. Verklaring voor orgaandonatie
4. Verklaring inzake de wijze van teraardebestelling
5. Document betreffende het lichaam schenken aan de wetenschap

Deze documenten bevinden zich middenin het LEIFblad, behalve document 5: zie hiervoor LEIFblad p. 40.

Het wordt aangeraden om zeker de voorafgaande negatieve wilsverklaring ('levenstestament') en de voorafgaande wilsverklaring euthanasie samen met de arts of een hulpverlener in te vullen. Dit vermijdt dat men later - wanneer je wilsonbekwaam bent geworden - je verklaringen verkeerd zou kunnen interpreteren.

Wanneer je verkiest om géén voorafgaande wilsverklaringen op te stellen loop je het risico dat de behandelende artsen - weliswaar in eer en geweten - in jouw plaats zullen beslissen.

Wat doe je met je voorafgaande wilsverklaringen nadat je er één of meerdere hebt opgemaakt?

1. Je maakt best een aantal kopieën van elke opgestelde wilsverklaring en je geeft er dan één aan je (huis)arts, familieleden, vertrouwensperso(o)n(en)/ vertegenwoordiger(s). Zij kunnen dan op het bestaan ervan wijzen wanneer je zelf niet meer aanspreekbaar bent.
2. Drie wilsverklaringen kunnen geregistreerd worden op de gemeente: de voorafgaande wilsverklaring euthanasie, de verklaring voor orgaandonatie, de verklaring inzake de wijze van teraardebestelling.
3. Al je ingevulde wilsverklaringen kunnen vermeld worden op je LEIFkaart die je in je portefeuille bewaart (zie LEIFblad p. 56).

Let wel: alle 5 opgestelde documenten zijn op zich rechtsgeldig. Registratie ervan is optioneel en dus niet verplicht.

Meer inlichtingen vind je in het LEIFblad. Het LEIFblad bevat tevens 4 van de 5 wettelijke documenten betreffende het levenseinde. Het 5de document (betreffende de schenking van het lichaam aan de wetenschap) wordt verkregen bij de medische faculteit van de universiteit waaraan men zijn lichaam wil schenken.

Je kan een beroep doen op LEIF West-Vlaanderen om je verder wegwijs te maken in de documenten en voor begeleiding bij het invullen ervan. Breng hiervoor een bezoekje aan het Levenshuis in de Koningin Elisabethlaan 92 in Brugge of aan één van de huizenvandeMens in de provincie.